

ZEROs sjekkliste for klimaledelse i kommunene

Kommunene gjennomfører mange gode klimatiltak, men for å få fart på den store grønne omstillingen lokalt må klimaarbeidet settes i system. Denne sjekklista viser konkrete grep for klimaledelse i kommunene.

Sett klimamål

- Sett ambisiøse klimamål for hele kommunen i kommuneplanen i tråd med 1,5 gradersmålet i Parisavtalen.
- Planlegg utfasing av all fossil energibruk i klimaplanen.
- Sikre at klimaomstilling er en sentral del av hele kommunens virksomhet.
- Still krav om klimavurdering i saker til politisk behandling.
- Utforsk handlingsrommet for å ta i bruk nye typer virkemidler for raskere klimaomstilling.
- Sørg for å ha rett kompetanse og tilstrekkelig kapasitet til å drive fram kommunens omstillingsarbeid.

Lag klimabudsjett

- Forankre klimamål og -tiltak hos ledelsen i alle kommunens enheter og foretak, som en del av kommunens budsjett og økonomiplan.
- Sett mål for utslippskutt med konkrete tiltak og ansvarsfordeling.
- Lag rutiner for kvartalsvis statusrapportering på klimatiltak til rådmannen, sammen med økonomirapporteringen.
- Utvikle en belønningsordning som stimulerer til investering i klimatiltak, f.eks ved å la enheter som sparer penger på drift som følge av klimatiltak, beholde midlene.

Bruk eiermakten

- Lag en klimastrategi for kommunens eierskap i kraftselskaper, eiendomsselskaper osv.
- Bruk kommunens eiermakt strategisk for å øke farten i den grønne omstillingen.

Investér i klimaløsninger

- Flytt fond og investeringer ut av fossil- og inn i fornybar energi.
- Vurdér klimarisiko og -muligheter i styrende dokumenter for kommunens fondsplasseringer og andre investeringer.
- Vurdér risiko i alle større fysiske investeringer med levetid på over 10 år, for å sikre at de er i tråd med omstilling til lavutslippssamfunnet.
- Utvikle minst ett stort klimaspyspissprosjekt som blir lagt merke til utenfor kommunens grenser og skaper stolthet og engasjement for nye klimaløsninger.

Lag grønn innkjøpsstrategi

- Still tydelige og konkrete krav til grønne anskaffelser i kommunen. Forankre disse hos alle med innkjøpsmyndighet og del med leverandørmarkedet.
- Lag oppfølgingsrutiner for å sikre at anskaffelsesstrategien følges i alle kommunale anbud.
- Still kvalifikasjonskrav om utslippsfrie og fornybare løsninger i anskaffelser, og bruk miljøbonus og miljøvekting.

- Utnytt potensialet i innovative anskaffelser til å utvikle klimaløsninger som ikke finnes på markedet.
- Bruk Difis veiledere og kriterier for grønne anskaffelser - velg nivå avansert eller spydspiss. Synliggjør økonomiske gevinster ved grønne innkjøp med Difis effektkalkulatorer.
- Innrett langvarige kontrakter på en måte som sikrer innfasing av nye løsninger underveis.

Kommunisér klimaløsninger

- Fortell innbyggere, næringsliv og andre om hvordan kommunen jobber med klimaløsninger. Gi ros til dem som gjør en innsats.
- Vis fram effekten av etablerte klimatiltak, og framhev tilleggseffekter som helse, trivsel osv.
- Hjelp innbyggere og bedrifter å planlegge grønn omstilling og gjøre investeringer i tråd med kommunens klimamål.
- Be aktivt om innspill til klimaarbeidet – hva ønsker innbyggerne seg? Hvordan kan de engasjere seg og bidra?

Bygg nettverk

- Samarbeid med andre kommuner om store klimaprojekter.
- Delta aktivt i nettverk med næringsliv, organisasjoner og akademia for å øke klimakompetansen og fremme utvikling av innovative klimatiltak.

ZEROs sjekkliste for kommunale klimatiltak

Kommuner spiller en viktig rolle i det grønne skiftet. Miljøstiftelsen ZERO har derfor utarbeidet denne sjekklista for å vise hvilke konkrete grep kommunene kan gjøre for å redusere utslipp fra egen drift, legge til rette for lavere utslipp som planmyndighet og byutvikler, bruke sin innkjøpsmakt til å skape et marked for utslippsfrie løsninger og ta en aktiv rolle som forbilde overfor egne innbyggere, næringsliv, andre kommuner og Staten.

Innkjøp

- Fremme klimavennlige løsninger i alle anbud (lovpålagt).
- Still klimakrav og/eller minimum 30 prosent miljøvekting.
- Still krav til utslippsfri/fossilfri varelevering og transporttjenester.
- Still krav til fossilfri varelevering og transporttjenester, og utslippsfri når mulig.
- Still krav til utslippsfri/fossilfri buss og ferje.
- Still krav til utslippsfri/fossilfri anleggsdrift og -transport.
- Still krav til fossilfri material- og energibruk.

Transport

- Skifte ut alle kommunens kjøretøy til utslippsfrie løsninger/fornybart drivstoff.
- Bygg ut ladepunkter på offentlige parkeringsplasser, gateparkering, borettslag.
- Still krav til lading for alle nybygg og lademulighet på arbeidsplasser og varehandel.
- Prioritér utslippsfrie biler og elbildeling i parkeringspolitikken.

- Tilrettelegg for energistasjoner med hurtiglading, hydrogen og biodrivstoff.
- Miljødifferensiering av bomring.
- Innfør null- og lavutslippssoner for all transport i sentrale områder.
- Bruk skiltmyndigheten for å reservere p-plasser til utslippsfrie varetransport og drosjer.
- Still krav om utslippsfrie drosjer og tilrettelegg for egen lading.
- Still krav til utslippsfrie havner og miljødifferensierte havneavgifter.

Byutvikling

- Planlegg alle nye utviklingsområder med utslippsfri transport, bygg og energibruk.
- Fremme utslippsfri mobilitet med bl.a. krav til elbildeordninger, sykkelparkering osv.
- Still krav om solenergi i utbyggingsavtaler for alle nye bygg.

Bygg

- Nye kommunale bygg skal som hovedregel skal være plusshus.
- Fas ut all fossil oppvarming i egne bygg og fjernvarme.
- Lag minst et forbildeprosjekt for nybygg eller rehabilitering til plusshus.
- Installér solenergi på kommunale bygg, smart energistyring og ladeløsninger.
- Inngå grønne leiekontrakter for alle kommunens leieforhold med krav om energiklasse A.
- Oppgrader energistandarden i egne bygg, med mål om passivhusnivå.

Annet

- Tilrettelegg for økt ombruk, kildesortering og materialgjenvinning.
- Legg til rette for produksjon av biodrivstoff fra lokale avfallsressurser.
- Lag lokale støtteordninger for gode klimaløsninger for å utløse tiltak.